॥ शिवपूजा यावदुक्त-महान्यास-पूर्विका॥

[आचम्य।] शुक्लाम्बर शान्तये। [प्राणानायम्य।] ममोपात्त + श्रीसाम्बपरमेश्वरपूजां करिष्ये।

ॐ गुणानां त्वा गुणपंति हवामहे क्विं कंवीना मृपमश्रवस्तमम्। ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नेः शृण्व न्नूतिभिः सीद् सादनम्॥

ॐ महागणपतये नमः॥

॥प्रथमः न्यासः – शिखादिः अस्त्रान्तः॥

या ते रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥ शिखाये नमः॥

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें ऽन्तरिक्षे भवा अधि। तेषार्ं सहस्रयोज्ने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥ शिरसे नमः॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ ललाटाय नमः॥

ह्र्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्मस्द्रोतां वेदिषदितिंथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वंरसदंत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥

भ्रुवोर्मध्याय नमः॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ नेत्राभ्यां नमः॥

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च (नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैशन्तायं च)। कर्णाभ्यां नमः॥

मा नंस्तोके तनंये मा न आयंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।

वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम ते॥

नासिकाभ्यां नमः॥

अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे॥ निशीर्य शृल्यानां मुखां शिवो नेः सुमनां भव। मुखाय नमः॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचराः। तेषारं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवरं रुद्रा उपंश्रिताः। तेषारं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ कण्ठाय नमः॥ नर्मस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ बाहुभ्यां नमः॥

या तें हेतिर्मीं दुष्टम् हस्तें ब्भूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिंब्नुज॥ उपबाहुभ्यां नमः॥

परिं णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परिं त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्धस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकाय तनंयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निष्क्षिणेः। तेषारे सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ हस्ताभ्यां नमः॥

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मनाय नमेः॥ तर्जनीभ्यां नमः॥ अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ मध्यमाभ्यां नमः॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ अनामिकाभ्यां नमः॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणो-ऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥

नमो वः किरिकेभ्यो देवाना १ हृदंयेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नमंः॥ पृष्ठाय नमः॥

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पत्ये नमः॥ पार्श्वाभ्यां नमः॥

विज्यं धर्नुः कपूर्दिनो विश्वल्यो बार्णवा ३ उत। अनेशन्नस्येषंव आभुरस्य निष्क्षथिः॥ जठराय नमः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ नाभ्ये नमः॥

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान् आ चंर् पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ कट्ये नमः॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः। तेषारे सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ गुह्याय नमः॥

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्मं प्दम्। वेदांना शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥ अपानाय नमः॥

मा नों महान्तंमुत मा नों अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा ने उक्षितम्।

मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥

ऊरुभ्यां नमः॥

एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं प्रो मूजंवतोऽती-ह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥ जानुभ्यां नमः॥

स्रमृष्ट्रजिथ्सोम्पा बांहुश्रध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता।

बृहंस्पते परिदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रार् अपबार्धमानः॥ जङ्घाभ्यां नमः॥

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मैं रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥

ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः। तेषा र् सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यः॥ कवचाय हुम्॥

नमों बिल्मिनें च कव्चिनें च (नमंः श्रुतायं च श्रुतस्नेनायं च)॥

उपकवचाय हुम्॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मी्ढुषें। अथो ये अस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमंः॥ तृतीयनेत्राय वौषट्॥

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ अस्राय फट्॥ य पुतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा रं सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥

[इति दिग्बन्धः॥]

॥ द्वितीयः न्यासः – मूर्घादिः पादान्तः॥

ॐ मूर्भे नमः। नं नासिकाभ्यां नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्ये नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥ तृतीयः न्यासः – पादादिः मूर्धान्तः॥

सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमें श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।
सर्वेभ्यः सर्व्शर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥
हृदयाय नमः॥
तत्पुरुषाय विद्यहे महादेवायं धीमहि।
तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥
मुखाय नमः॥
ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणो-ऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥
मुर्के नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

हंसः सोऽहं सोऽहं हंसः॥

॥सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। ॐ लं। त्रातार्मिन्द्रंमिवतार्मिन्द्र हवेहवे सुहव् शूरमिन्द्रम्। हुवे नु श्कं पुरुहूतमिन्द्र स्वस्ति नो मुघवां धात्विन्द्रंः॥ ॐ लं भूर्भुवः सुवेः। प्राच्याम् इन्द्राय नमः। ललाटे इन्द्राय नमः॥ ॥१॥

ॐ भूर्भृवः सुवरोम्। नं रं।
त्वन्नों अग्ने वर्रुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः।
यिजेष्ठो विह्वंतमः शोश्चानो विश्वा द्वेषा १ सि प्रमृंमुग्ध्यस्मत्॥
नं रं भूर्भृवः सुवंः।
दक्षिणपूर्वस्याम् अग्नये नमः। नेत्रयोः अग्नये नमः॥
॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। मों हं। सुगं नः पन्थामभेयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजाँ। यस्मिन्नेनम्भ्यिषश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र र ह्विषां यजाम॥ मों हं भूर्भुवः सुवंः। दक्षिणस्यां यमाय नमः। कर्णयोः यमाय नमः॥ ॥३॥

ॐ भूर्भृवः सुवरोम्। भं षं। असुंन्वन्तमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कर्स्यान्वेषि। अन्यमस्मिद्दंच्छ् सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यंमस्तु॥ भं षं भूर्भृवः सुवंः। दक्षिणापरस्यां निर्ऋतये नमः। मुखे निर्ऋतये नमः॥ ॥४॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। गं वं।

तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमान्स्तदा शांस्ते यजंमानो ह्विर्भिः। अहंडमानो वरुणेह बोध्युरुशस्म मा न आयुः प्रमोषीः॥ गं वं भूर्भृवः सुवंः। प्रतीच्यां वरुणाय नमः। बाह्वोः वरुणाय नमः॥ ॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। वं यं। आ नो नियुद्धिः शतिनींभिरध्वरम्। सहस्रिणींभिरुपंयाहि यज्ञम्। वायो अस्मिन् हुविषिं मादयस्व। यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥ वं यं भूर्भुवः सुवंः। उत्तरापरस्यां वायवे नमः। नासिकायां वायवे नमः॥ ॥६॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। तें सं। वय र सोम व्रते तवं। मनंस्तनूषु बिभ्रंतः। प्रजावंन्तो अशीमहि॥ तें सं भूर्भुवः सुवंः। उत्तरस्यां सोमाय नमः। हृदये सोमाय नमः॥ ॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। रुं शं। तमीशांनं जगतस्त्रस्थुष्स्पतिं धियं जिन्वमवंसे हूमहे व्यम्। पूषा नो यथा वेदंसामसंद् वृधे रंक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ रुं शं भूर्भवः सुवंः। उत्तरपूर्वस्यां ईशानाय नमः। नाभौ ईशानाय नमः॥ ॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। द्रां खं। अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरंहूतौ सुजोषाः। यः शंसते स्तुवते धायि पुज इन्द्रंज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥ द्रां खं भूर्भुवः सुवंः। ऊर्ध्वायां ब्रह्मणे नमः। मूर्ष्नि ब्रह्मणे नमः॥ ॥९॥

ॐ भूर्भृवः सुवरोम्। यं हीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षुरा निवेशनी। यच्छानः शर्म सप्रथाः॥ यं हीं भूर्भृवः सुवंः। अधरायां विष्णवे नमः। पादयोः विष्णवे नमः॥ ॥१०॥

॥ रौद्रीकरणम्॥

ॐ विभूरंसि प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ शिखायां रुद्राय नमः॥१॥

ॐ वहिंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ शिरिस रुद्राय नमः॥२॥

ॐ श्वात्रोंऽसि प्रचेता रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ मूर्प्नि रुद्राय नमः॥३॥

ॐ तुथोंऽसि विश्ववंदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ललाटे रुद्राय नमः॥४॥

ॐ उशिगंसि क्वी रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ भुवि रुद्राय नमः॥५॥

ॐ अङ्घारिरसि बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ मुखे रुद्राय नमः॥६॥

ॐ अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ कण्ठे रुद्राय नमः॥७॥ ॐ शुन्ध्यूरंसि मार्जालीयो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ बाह्वोः रुद्राय नमः॥८॥

ॐ सम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ उरिस रुद्राय नमः॥९॥

ॐ परिषद्योऽसि पर्वमानो रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि॰सीः॥ हृदये रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ प्रतक्वांऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ नाभौ रुद्राय नमः॥११॥

ॐ असंम्मृष्टोऽसि हब्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ कटो रुद्राय नमः॥१२॥

ॐ ऋतधांमाऽसि सुवंज्योंती रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हिश्सीः॥ ऊर्वोः रुद्राय नमः॥१३॥

ॐ ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंधामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ जानुनोः रुद्राय नमः॥१४॥

ॐ अजों ऽस्येकंपाद रौद्रेणानींकेन पाहि माँ ऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

जङ्घयोः रुद्राय नमः॥१५॥

ॐ अहिंरसि बुधियो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

पादयोः रुद्राय नमः॥१६॥

(त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।)

यक्ष-गन्धर्व-भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यमदूत-शाकिनी-डाकिनी-सर्प-श्वापद-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः (रुद्राः) सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु॥

॥ चतुर्थः न्यासः – गुह्यादिः मस्तकान्तः॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं युज्ञः सिम्मं देधातु। या इष्टा उषसो निम्नुचेश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेने॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबौध्यग्निः समिधा जनांनां प्रति धेनुमिंवायतीमुषासम्। यह्वा इंव प्रवयामुज्जिहांनाः प्रभानवंः सिस्रते नाकमच्छं॥ नाभ्यै नमः॥२॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति॥

हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धानं दिवो अंरतिं पृथिव्या वैश्वान्रमृतायं जातम्ग्निम्। क्वि॰ सम्राज्मतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेंनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामनुं मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेदा यदि वा पावकोऽसिं। वैश्वान्रो यदि वा वैद्युतोऽसिं।

शं प्रजाभ्यो यजमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं दर्दद्भ्यावेवृत्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥पञ्चमे न्यासे शिवसङ्कल्पः॥

यञ्जाग्रंतो दूरमुदैति दैवं तदं सुप्तस्य तथैवैतिं। दूरङ्गमं ज्योतिंषां ज्योतिरेकंतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदर्शेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षम्नतः प्रजानांतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

यत् प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिश्च यञ्च्योतिर्न्तर्मृतं प्रजासं। यस्मान्न ऋते किं चन कर्म क्रियतेतन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३॥

येनेदं भूतं भुवंनं भविष्यत् परिंगृहीतम्मृतेन् सर्वम्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥ येनं यज्ञस्तायते सप्तहोता

यस्मिनृचः साम् यजू ५ षि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मि ५ श्चित्त १ सर्वमोतं प्रजानांतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥ ५॥

सुषार्थिरश्वांनिव यन्मंनुष्यांन्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठंतन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥ हदयाय नमः॥

॥पञ्चमे न्यासे पुरुषसूक्तम्॥

सहस्रंशीर्षा पुरुषः। यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥पञ्चमे न्यासे उत्तरनारायणम्॥

अद्धः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥पञ्चमे न्यासे अप्रतिरथम्॥

आृशुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। इन्द्रो न्स्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ कवचाय हुम्॥

॥पञ्चमे न्यासे शतरुद्रीयस्य रूपम्॥

त्वमंग्ने रुद्रो असुंरो महो दिवः। त्वर् शर्धो मार्रतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यांसि शङ्गयः। त्वं पूषा विध्तः पांसि नु त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। एकृत्रिर्शा द्वात्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। द्वात्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। द्वात्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। देवांस्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिरशाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान् उत्तरसत्वानः। यत्कांम इदं जुहोिमं। तन्मे समृध्यताम्। वयः स्यांम् पत्यो रयीणाम्। भूर्भवः स्वः स्वाहां॥ अस्त्राय फट्॥

॥ पञ्चाङ्ग-जपः॥

ह्र्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्मस्द्रोतां वेदिषदितिंथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वरसदेत्सद्योम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्रिजा ऋतं बृहत्॥

प्रतिद्वर्ष्णुः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥ व्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ तथ्मवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठ सर्वधातमम्। तुरं भगस्य धीमहि॥ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टां रूपाणिं पिश्शतु। आसिश्रतु प्रजापंतिधाता गर्मं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रें भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ उरसा नमः॥ यः प्राणतो निमिषतो मंहित्वैक इद्राजा जगंतो बुभूवं। य ईशें अस्य द्विपदश्चतुंष्पदः कस्मैं देवायं हिवषां विधेम॥ शिरसा नमः॥

ब्रह्मं जज्ञानं प्रंथमं पुरस्ताद् विसीमृतः सुरुचो वेन आंवः। स बुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः॥१॥ दृष्ट्या नमः॥

मही द्यौः पृंथिवी च न इमं युज्ञं मिंमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमभिः॥

मनसा नमः॥

उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा तें मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपंसेध शत्रून्ं॥ वचसा नमः॥

अग्ने नयं सुपथां राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मज्जंहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥ पद्मां नमः॥

या तें अग्ने रुद्रिया तुनूस्तयां नः पाहि तस्यांस्ते स्वाहां॥ कराभ्यां नमः॥

ड्मं यंमप्रस्त्रमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविशस्ता वहन्त्वेना राजन् ह्विषां मादयस्व॥ कर्णाभ्यां नमः॥

॥ध्यानम्॥

अथा त्मानं (शिवा त्मानं) श्री-रुद्र-रूपं ध्यायेत्॥

शुद्ध-स्फिटिक-सङ्काशं त्रि-नेत्रं पश्च-वक्रकम्।
गङ्गा-धरं दश-भुजं सर्वा॰भरण-भूषितम्॥
नील-ग्रीवं शशाङ्का॰ङ्कं नाग-यज्ञो॰पवीतिनम्।
व्याघ्र-चर्मो॰त्तरीयं च वरेण्य॰मभय-प्रदम्॥
कमण्ड॰ल्वक्षसूत्राभ्या॰मन्वितं शूल-/पाणिनम्।
ज्वलन्तं पिङ्गल-जटा-शिखा-मध्यो॰द-धारिणम्॥
अमृतेना॰ष्ठुतं हृष्ट॰मुमा-देहा॰र्ध-धारिणम्।
दिव्य-सिंहा॰सनासीनं दिव्य-भोग-समन्वितम्॥
दिग्-देवता-समायुक्तं सुरा॰सुर-नमस्कृतम्।
नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुव॰मक्षर॰मव्ययम्।
सर्व-व्यापिन॰मीशानं रुद्रं वै विश्व-रूपिणम्॥
[एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजन॰मारभेत्॥]

॥षष्ठे न्यासे देवता-स्थापनम्॥

[शिवस्य दक्षिण-प्रत्यग्-देशे देवाः भिमुखः स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्।]

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोः विष्णुः स्तिष्ठतु। हस्तयोः हरः स्तिष्ठतु। बाह्वोः रिन्द्रः स्तिष्ठतु। जठरेऽग्निः स्तिष्ठतु। हृदये शिवः स्तिष्ठतु। कण्ठे वसवः स्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोः वायुः स्तिष्ठतु। नयनयोः श्चन्द्राः दित्यौ तिष्ठताम्। कर्णयोः रिश्वनौ तिष्ठताम्। ललाटे रुद्राः स्तिष्ठन्तु।

म्-ध्र्यादित्या-स्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेव-स्तिष्ठतु। शिखायां वामदेव-स्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवा-शङ्करौ तिष्ठताम्। सर्वतो वायु-स्तिष्ठतु। ततो बहिः सर्वतोऽग्नि-ज्वांला-माला-परिवृत-स्तिष्ठतु। सर्वे-ष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथा-स्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु॥

॥षष्ठे न्यासे सम्मर्शनम्॥

अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्घृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [जिह्वाम्]

वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [नासिकाम्]

सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [नेत्रे]

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृते। अमृतं ब्रह्मणि। [वक्षः]

दिशों मे श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र हदंये। हदंयं मियं। अहममृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [श्रोत्रे]

आपों मे रेतंसि श्रिताः। रेतो हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [गुह्मम्]

पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर् हदये। हदयं मियं।

अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [शरीरम्]

ओष्धिवनस्पतयों में लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदंये। हृदंयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [लोमानि]

इन्द्रों में बलें श्रितः। बलु हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [बाहू]

पुर्जन्यों मे मूर्प्नि श्रितः। मूर्धा हृदये। हृदयं मिये। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [शिरः]

ईशांनो मे मुन्यौ श्रितः। मुन्युर्ह्दये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। [हृदयम्]

आत्मा मं आत्मिनं श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। [हृदयम्]

पुनंर्म आत्मा पुन्रायुरागांत्। पुनंः प्राणः पुन्राकूंतमागांत्। वैश्वान्रो रिश्मिभवविधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ [सर्वाण्यङ्गानि]

॥ आत्मपूजा॥

आराधितो मनुष्यैःस्त्वं सिद्धैःर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वां मां गृहाण महेश्वर॥ (त्र्यम्बकं यजामहे इति च।)

[मनसा आत्मिन श्रीरुद्रम् आवाह्य मनसा गन्ध-अक्षत-पत्र-

पुष्प-धूप-दीप-नैवेद्य-ताम्बूलैः अर्चयेत्।]

॥ शिवपूजा - पूर्वाङ्गानि॥

आ त्वां वहन्तु हरंयः सचेंतसः श्वेतैरश्वैः सह केंतुमद्भिः। वातांजितैःर्बलंवद्भिःर्मनोजवैःरायांहि शीघ्रं ममं ह्व्यायं श्वोम्॥ श्रीरुद्रम् आवाहयामि।

सुद्यो जातं प्रंपद्यामि। – स्वागतं करोमि। सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। – आसनं समर्पयामि। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। – पाद्यं समर्पयामि। भवोद्भवाय नर्मः। – अर्घ्यं समर्पयामि। (आचमनीयं समर्पयामि।)

आपो हि ष्ठा + ज्नयंथा च नः। [स्नपनम् आरभेत] भवं देवं तर्पयामि। शर्वं देवं तर्पयामि। ईशानं देवं तर्पयामि। पशुपतिं देवं तर्पयामि। रुद्रं देवं तर्पयामि। उग्रं देवं तर्पयामि। भीमं देवं तर्पयामि। महान्तं देवं तर्पयामि।

भवस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। शर्वस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। ईशानस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। पशुपतेर्देवस्य पत्नीं तर्पयामि। उग्रस्य पत्नीं तर्पयामि। उग्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि। उग्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि।

महतो देवस्य पत्नीं तर्पयामि।

॥ शिवपूजा - अभिषेकः॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः। अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षण-मूर्ति-स्वरूपो योऽसावादित्यः परम-पुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवाये शिवतराये शिवतराये शिक्तः। महादेवाये शिव कीलकम्। श्री-साम्ब-सदाशिव-प्रसाद-सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यास-अङ्गन्यासौ॥

अग्निहोत्रात्मने, दर्शपूर्णमासात्मने, चातुर्मास्यात्मने, निरूढपशुबन्धात्मने, ज्योतिष्टोमात्मने, सर्वऋत्वात्मने॥

भूर्भुवः सुवरोम् इति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डःमाविस्फुरत्-ज्योतिः-स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्ताःमृतैः। अस्तोकाःप्रुतःमेकःमीशःमनिशं रुद्राःनुवाकान् जपन् ध्यायेःदीप्सित-सिद्धये ध्रुव-पदं विप्रोऽभिषिश्चेःच्छिवम्॥

ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे-कालाः कपर्दा किलत-शशि-कला श्रण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्ष-भूषाः प्रणत-भय-हराः शाम्भवा मूर्ति-भेदाः रुद्राः श्री-रुद्र-सूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ नमंस्ते रुद्र + मुखां कृधि। सहस्रांणि सहस्रशो + तन्मसि। अस्मिन् महिति + तन्मसि। नीलंग्रीवाः शर्वा + तन्मसि। नीलंग्रीवाः दिवं + तन्मसि। ये वृक्षेषु + तन्मसि। ये भूतानां + तन्मसि। ये अन्नेषु + तन्मसि। ये पथां + तन्मसि। ये तीर्थानि + तन्मसि। य एतावंन्तश्च + तन्मसि। नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दधामि। नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात इषंवस्तेभ्यो दधामि। नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षमिषंवस्तेभ्यो दधामि। त्र्यम्बकं सदाशिवोम्। अग्नांविष्ण् अधिपतिश्च। इडां देवहः पितरोऽनुं मदन्तु।

॥ शिवपूजा - उत्तराङ्गानि॥

वामदेवाय नर्मः - वस्त्रं समर्पयामि। ज्येष्ठाय नर्मः। - उत्तरीयं समर्पयामि। श्रेष्ठाय नर्मः। – यज्ञोपवीतं समर्पयामि। रुद्राय नर्मः। - गन्धं सर्पयामि। कालांय नमंः। - अक्षतान् समर्पयामि। कलंविकरणाय नर्मः। – पुष्पं समर्पामि। [अत्र नामावलिं पठेत्।] बर्लविकरणाय नर्मः। – धूपम् आघ्रापयामि। बलांय नमः। - दीपं दर्शयामि। बलप्रमथनाय नर्मः। - नैवेद्यं निवेदयामि। सर्वभृतदमनाय नर्मः। – ताम्बूलं समर्पयामि। मनोन्मंनाय नर्मः। - नीराजनं समर्पयामि। अघोरैंभ्योऽथ घोरेंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्त् रुद्ररूपेभ्यः॥ – प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि। तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ [दशावरं जपेत्]

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिः

र्ब्रह्मणोऽधिपति र्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम्॥ – प्रार्थनाः समर्पयामि।

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

Begin generated on October 13, 2025